

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru.

PONEDELJSKI SLOVENEČ

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6 III.
Telefon št. ... in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2992

Japonski poslanik Sokurihara

O vtisih o naši državi
in kako kaže kitajsko-japonska vojna

Belgrad, 14. novembra. AA. Novi japonski poslanik na našem dvoru, Sokurihara, je sprejel zastopnika agencije Avale. Za časa razgovora mu je dal podrobne izjave o svojih vtisih ob svojem prihodu v Jugoslavijo, o kitajsko-japonskem sporu kakor tudi o stališčih, ki so jih zavzele do tega spora posamezne velesile, ki so še najbolj prizadete, posebno pa Sovjetska Rusija, Velika Britanija in ameriške Zedinjene države.

Jugoslovanski narod, je dejal poslanik, je napravil name vtis delavnega in resnega ljudstva. Povsod sem našel oziroma prave pristranosti. Moja avdiencia pri Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu mi bo ostala v nepozabnem spominu. Njegova ljubeznivost in pa pristranost njegovih besed sta me globoko ganili. Rad bi še dodal k temu, da sem bil najiskrenejše zadovoljen z razgovorom, ki sem ga imel s predsednikom ministrskega sveta in zunanjim ministrom dr. M. Stojadinovičem, kakor tudi s sprejemom, ki so mi ga pripravili on in vsi višji uradniki zunanjega ministrstva. Davi sem se poklonil pred spomenikom našega neznanega junaka in na grobu viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ter na grobu kralja Petra I. Osvoboditelja in velikega Karagjorgja vaše slavne narodne dinastije. S pobožnostjo sem obiskal cerkev na Oplenju in še sem pod vtisom njene izredne lepote.

Samo proti komunizmu

G. minister, kaj mi morete reči o glavnih vzrokih sedanega kitajsko-japonskega spora, ga je vprašal zastopnik agencije.

Glavni vzroki, je dejal poslanik, so bili protijaponsko zadržanje vlade in vojske kitajskega naroda, ne pa naroda samega, še prav posebno pa nekateri ekstremni pokretniki, zlasti komunistov. Ti ljudje so stalno že 10 let ovirali razvoj dobrih odnosov med obema državama. Sprito tega naša vojska intervencija na Kitajskem nima nobene druge svrhe nego to, da odstrani te nemirne in vzpostavi nov trajni mir med japonskim in kitajskim narodom. Mi želimo, da pojde kitajski narod z nami, to je v našem obtem interesu kakor tudi v interesu vseh narodov na Daljnem vzhodu. Kitajska je dežela neizmernih prirodnih bogastev. S sedanjo vojno si Japonska ne more zagotoviti kakšnih posebnih prednosti. Vse države, ki bi rade delovale za gospodarski podvig Kitajske, bodo mogle v vsej varnosti razviti svoje delo. Nas se jim nikakor ne bo treba bati.

O vlogi Anglije

Po vesteh japonskega tiska japonska mlada javnost ni baš zadovoljna sprito postopanja Velike Britanije, je pripomnil zastopnik agencije »Avale«.

Dejansko je, je odvrnil poslanik, kakor vse kaže, naše javno mnenje nekoliko vznemirjeno, ker meni, da Angliji podpirajo Kitajsko in ji dobavljajo vojne potrebe. Vendar pa sem prepričan, da je to nezadovoljstvo trenutno in da ne bo moglo vplivati na dejanske odnose, ki dejansko obstajajo med obema državama. Japonska bo storila vse kar je mogoče, da bi se preprečili vsi možni zapletljaji.

Rusija bo mirna

Verujete li v možnost sovjetske intervencije?

Ne pričakujem, je dejal poslanik, kakšne intervencije sovjetske oborožene sile. Predvsem se mi zdi, da imajo oni že dovolj opravka s svojimi notranje-političnimi problemi. Poleg tega pa najbrž še niso pripravljeni za veliko borbo.

Protikomunistični pakt

Kakšni razlogi so dovedli Japonsko k sklenitvi protikomunističnega pakta z Nemčijo in Italijo?

S tem paktom, pri katerem sodelujeta Nemčija in Italija, želimo braniti svoje interese proti kominterni. Kakor torej vidite, ima ta pakt docela obrambni značaj. Na drugi strani pa naše tri države ne sestavljajo nikakega fašističnega bloka, kakor bi to nekateri radi videli. Japonska ni fašistična država. Mi imamo svoj parlament, če so pa nekateri ukrepi morda energičnejši, jih je bilo treba izdati zaradi vojne, zaradi posebnega stanja, v katerem se je znašla naša država. Na drugi strani pa se naša protikomunistična skupina v borbi proti tretji internacionali nikakor ne zavzema za ideološko propagando.

Odnosi z Ameriko

Po poročilih listov bi kazalo, da so se odnosi med Japonsko in ameriškim Zedinjenimi državami v zadnjem času spremenili. Res je ameriška javnost nekam neprijateljsko razpoložena do Japonske zaradi njenega spora s Kitajsko. To-

da ne glede na zadnje uspehe tega spora interesi ameriških Zedinjenih držav niti najmanj niso ogroženi. Kot zelo značilen dogodek v preokretu ameriške javnosti glede na Japonsko vam morem omeniti bombardiranje Nankinga in Kantona po japonskih letalih. O teh dogodkih so bila poslana v Zedinjene države tendenciozna poročila, ki so zatrjevala, da je bilo ubitih na tisoče in tisoče kitajskih žena in otrok. Te vesti so dejansko vznemirile ameriško javnost. Toda stvari so se pojasnile in vse kaže, da se javnost v Ameriki sedaj miri in da je spet našla svojo hladnokrvnost.

Vojne bo kmalu konec

Končno bi posnel naš razgovor. Želim vam reči, da se mi zdi, kakor da bo spor na Daljnem vzhodu v kratkem zaključen. Moj glavni dokaz za to je padee Sanghaja, ki je bil gospodarsko središče sedanje kitajske vlade. Mi želimo osvoboditi Kitajsko pred skrajnimi strujami, ki ovirajo obnovo iskrenega prijateljstva med kitajskim in našim narodom. Težko bo pogajati se z vlado v Nankingu, ki jo ti elementi do neke mere nadzorujejo. Toda prej ali slej bo morala pravilno oceniti stvarni položaj. Nikakor ne verujem v kakšno neposredno tujo intervencijo zaradi našega spora s Kitajsko, ker bodo interesi vseh prizadetih držav strogo zavarovani.

Po kitajskih bojiščih

Sanghaj, 14. nov. AA. Agencija »Domej« poroča, da japonske pomorske oblasti izjavljajo, da je japonska mornarica izkrcala japonske čete v soboto dopoldne v Painu, 60 km severno od Sang-

haja, točno nasproti sovražnim postojankam. Borba se je takoj pričela. Japonske čete so zavzele Cingantem, ki leži 70 km od Tašana. Japonci so nato zasledovali kitajske čete, ki so se pričele v neredu umikati.

Sanghaj, 14. nov. b. V Sanghaju se spet sliši močan topniški ogenj. Japonci so usmerili svojo ofenzivo proti severu in jugu, predvsem pa na levo kitajsko krilo, ki brani pot v Nanking. Vse kaže, da bo japonski general Matsui skušal obiti utrjene kitajske položaje ter napasti Nanking z druge strani, kjer je obramba najslabša. Kitajci so poslali nove okrepitve in je vse odvisno od njihovega pravočasnega prihoda. Brez dvoma pa bodo imeli Kitajci težavno nalogo, kajti Japonci dobivajo v zadnjem času neprestano nove okrepitve in pošiljajo proti izmučenim kitajskim četam vedno sveže sile.

Tienčin, 14. novembra. AA. Japonski glavni stan je objavil, da so japonske čete zavzele Utung, pomembno mesto v pokrajini Santung ob obali reke Cako, 100 km severovzhodno od Sihanhuja.

Japonske čete so takoj po padcu Utunga v pokrajini Santung prodrle še za nekaj kilometrov dalje proti Nanfuju.

Razhod tihomorske konference

Vsaka naj dela kakor ve in zna

Bruselj, 14. novembra. AA. Na tihomorski konferenci se je zastopnik Kanade izrazil proti argumentom italijanskega delegata. Zastopnik Nizozemske je opozoril na nekatere točke načrta ome-

Na izraženo željo naročnikov rednega »Slovenca« bo poročilo o akademijah slepe mladine iz Kočevja, ki so sijajno uspele, objavljeno v torkovem »Slovencu«.

njene deklaracije, s katerimi se ne strinja. Bolivijski delegat je v glavnem pristal na načrt deklaracije. Norveški delegat je zahteval neke manjše spremembe.

Italijanski delegat Aldrovandi je izzval na seji posebno pozornost z izjavo, ki jo je povzel docela iz zadnjega japonskega odgovora: Vendar bo carska vlada srečna, če bodo sile do kraja dognale stališče, ki je bilo podano v tej (japonski) noti in na tej osnovi doprinesle svoj delež k stabilnosti v vzhodni Aziji v smislu stvarne situacije. Italijanski delegat je predlagal, da se od japonske vlade zahtevajo podrobnejša pojasnila o tem stavku iz japonskega odgovora. Norman Davis in Dandiran sta se izrekla proti italijanski zahtevi. Spaak pa je kot predsednik konference ugotovil, da bi bilo nesmiselno zahtevati pojasnil in je predlagal, da bi prešli kar k razpravi o besedilu predložene deklaracije. Razprava se je takoj nato pričela. Vršila se je o vsakem členu posebej.

Tajna seja, ki se je pričela ob 16.30, je trajala dobre tri ure. Četrt ure pred zaključkom je francoski zunanji minister Delbos odšel in je ob 20 odpoval v Pariz. Izjavil je novinarjem, da je bil dosežen popoln sporazum in da je zelo zadovoljen z današnjim rezultatom, posebno pa še s preskrbnimi razgovori, ki jih je imel z Davisom in Edenom. Na snočnji seji konference so načelno sprejeli predlog delegacije, hkrati pa je bilo sklenjeno, da se zastopniki sodelujočih velesil sestanejo spet v ponedeljek ob 16.

Po informacijah iz zanesljivih virov je bil na večerajšnji tajni seji konference dosežen načelni sporazum o nekaterih ukrepih glede Kitajske, tako glede dobave orožja in streliva ter kreditov. Podporni akcije za Kitajsko bo vodila vsaka država zase po svojem lastnem premisleku. Vendar pa je bila po želji Francije predvidena tudi vzajemna pomoč za primer, če bi nastali kakšni nepredvideni incidenti.

Anglija hoče dognati, kaj Nemčija prav za prav hoče

Nemški uradni list že popravlja

Pariz, 14. nov. AA. Pariški tisk danes podrobno komentira pripravljajoče se berlinske razgovore angleških in nemških državnikov.

»Echo de Paris« poudarja v svojem članku predvsem naslednje: Državniki na Downingstreetu se globoko zavedajo odvratnosti, s katero mislijo njihovi državljani na morebitno svetovno vojno. Da bi uspešno izvršili obveznosti, ki jim jo nalaga angleški narod v primeru nevarnosti, so prisiljeni storiti vse, da bi lahko v primeru potrebe rekli, da so poskusili vse, kar je bilo mogoče za pravočasno poravnavo spora, s katerimkoli nasprotnikom. Takšno postopanje angleških ministrov je že star običaj. Tega običaja ni mogoče odpraviti in ga tudi v bodoče ne bo. Zato se sedaj pripravljajo še enkrat na pogajanja. — »Figaro« naglašja, da se popolnoma zanaša na lojalnost Velike Britanije. Mi se točno zavedamo poleg vsega tudi skrajno lojalnega stališča, ki ga

je zavzel lord Halifax do nas o priliki dogodkov v zvezi s 7. marecem. Zato smo prepričani o tem, da bo z vso lojalnostjo izpolnil tudi to svojo nalogo. Če bi mu pa uspelo zmanjšati napetost v Evropi, bomo njegovega uspeha iskreno veselili, kajti Francija, Anglija in USA, ostanejo slej ko prej pripravljene sprejeti in izvesti sleherni možni politični akcijo. — »Petit Parisien« ugotavlja, da so nemški državniki že ponovno izrazili željo, da bi si zagotovili angleško prijateljstvo. Sedaj je nastopil trenutek, da se jim ta želja izpolni. Glavni namen angleške politike v tem trenutku pa je; dognati, kaj Nemčija prav za prav hoče.

Berlin, 14. nov. AA. Korespondenčni urad nar.

Romunija brez vlade

Mihalake je mandat vrnil

Bukarešta, 14. nov. AA. Rador je objavila naslednjo objavo predsednika vlade: Zakonodajna perioda sedanega parlamenta se po ustavi zaključuje meseca februarja prihodnjega leta. Kratak čas, ki bo dotlej še potekel pa onemogoča zakonodajno delo zlasti pa proučevanje proračuna in je zato predsednik vlade Tatarescu sinatral za potrebno, da prosi kralja, naj čimprej prouči občo politično situacijo. Zato je podal ostavko vlade.

Kralj Karel je ostavko Tatarescove vlade sprejel in takoj nato prišel s konsultacijami. Poleg drugih je bil sprejet v avdienci tudi vodja nar. kmečke stranke Mihalake. Po konferenci je izjavil, da mu je bila poverjena misija za sestavo vlade, pod pogojem, da bi sodeloval z Vojo Vojevodom, voditeljem stranke romunske fronte. Za Mihalakejem je bil ponovno sprejet v avdienci dosedanji ministrski predsednik Tatarescu. Nato je kralj sprejel še bivšega predsednika vlade in zunanjega ministra Minoresca.

Glavni odbor narodne kmečke stranke je imel danes popoldne. Politični krogi potrjujejo vest, da sejo, na kateri so sklepali o sestavi vlade, ki bi jo vodil šef stranke Mihalake. Posebej so razpravljali o težavah za sporazum z Vojo Vojevodom. V obče sodijo, da bi Mihalake vrnil mandat že danes popoldne. Politični krogi potrjujejo vest, da

se bo neodvisna stranka združila z liberalno. Šef neodvisnih liberalcev Jurij Bratianu je sam potrdil to verzijo.

Bukarešta, 14. nov. AA. Kralj Karel je sprejel vodjo narodno kmečke stranke Mihalakeja. Ob tej priliki mu je Mihalake vrnil poverjeni mandat, ker mu njegova misija ni uspela.

★

Belgrajske vesti

Belgrad, 14. nov. m. Danes je bilo tukaj po zgledu Društva nosilcev Karadjordjeve zvezde z meči ustanovljeno Društvo nosilcev reda Belega orla z meči. Na ustanovnem obnem zboru so bila sprejeta pravila novega društva. Prvi redni občni zbor bo pozneje. Za predsednika je bil izvoljen upokojeni general Spasojko Tešić. Na zborovanju je bil tudi minister Bogoljub Kujundžić.

Belgrad, 14. nov. m. V Grafičnem šahovskem klubu je bila sinoči prvenstvena tekma med člani Slovenskega šahovskega kluba in tukajšnjim Grafičnim šahovskim klubom. Od Slovencev so igrali Lešnik, Konič, dr. Stribar, Ljubša, Pesek, Kranjc in Krik. Zmagali so grafiki s 5:3.

Belgrad, 14. nov. m. Danes je bilo v notranosti Srbije več političnih shodov. Največ jih je organizirala JRZ. V Užički Požegi je na shodu te stranke govoril minister Voja Cvrkić, v Saperu pa, kjer je bilo odkritje zastave mladinske organizacije JRZ, je govoril o političnem položaju in o potrebi ustanovitve mladinske organizacije socialni minister Cvetković. Več sestankov je imela tudi tako zvana združena srbijanska opozicija.

Tirana, 14. novembra. AA. Japonski tiskovni urad demantira vesti, ki so bile objavljene v tujih listih, da se bo Nj. Vel. kralj Zogu v kratkem

Zemunska vremenska napoved: Pod vplivom toplote s Sredozemskega morja se bo po vsej državi vreme ponovno pooblačilo. V zapadnem delu države bo deževalo. Temperatura se bo nekoliko dvignila, vendar pa bo v vzhodnem delu kraljevine še zmerom mrzlo. Veter bo še jačji, tako košava v podunavju in burja na južni jadranski obali.

Sporazum Anglija-Nizozemska

Obramba proti japonski nevarnosti

London, 14. nov. TG. »Sunday Times« javljajo, da so ob izbruhu sovražnosti med Kitajsko in Japonsko takoj začela pogajanja med angleško in nizozemsko vlado v svrhu sodelovanja obeh vlad pri obrambi njunih posesti na Daljnem vzhodu. Pogajanja so se končala z uspehom. Dosežen je bil dalekosežen sporazum, ki omogočuje, da bosta obrambni sili obeh držav na Daljnem vzhodu skupno nastopali pri obrambi angleških in nizozemskih

kolonij, ako bi jim grozila kakšna nevarnost. Kakor znano, ima Nizozemska zelo bogate in cvetoče kolonije sredi poti od Singapurja do Avstralije in se Anglija boji, da bi to ozemlje moglo kdaj pasti pod vpliv kakšne druge velesile, n. pr. Japonske. Na osnovi doseženega sporazuma bo Nizozemska dovolila, da se angleška bojna brodovja poslužujejo tudi nizozemskih kolonij za obrambo angleških interesov.

Nov zavod za zanemarjeno mladino

Včeraj je bilo slovesno blagoslovljeno banovinsko deško vzgajališče na Selu

Ljubljana, 14. novembra.

Skrb za zanemarjeno in vzgoje potrebno mladino je v naših dneh prva in najvažnejša naloga pametne socialne politike. Vse moderne države se tega zavedajo v polni meri in zato grade povsod zavode, državne in zasebne, kjer se taka mladina spravi na pravo pot ter postane koristen član družbe. V naši državi je tozadevno mladinsko skrbstvo še v povojih, čeprav imamo moderen kazenski zakon, ki za mlajše mladoletnike predvideva tako zvrste vzgojne odredbe, od katerih je najučinkovitejša oddaja v zavod za vzgojanje, katerih pa zakon predvideva zopet več vrst. Naša banovina v tem oziru prednjači, saj smo z novim deškim vzgajališčem na Selu v bivši žrebčarni dobili res moderen, vsestransko poplavljen zavod za vzgojanje mlajših mladoletnikov, kjer je vzgoja mladine v rokah salezijancev, ki so znani po svoji veliki ljubezni do zanemarljene mladine in res vzgoji širokopravni.

Blagoslovitev vzgajališča

Današnje slovesnosti so se pričele dopoldne ob deseti s sv. mašo, ki jo je v kapelici vzgajališča daroval prevzeto škof ljubljanski dr. Gregorij Rožman. Maše so se udeležili vsi gojenci zavoda s svojimi predstojniki in vzgojitelji ter več odličnih gostov. Med mašo so ob spremljevanju godbe na pihala peli vsi gojenci znane ljudske cerkvene pesmi. Kapele je sicer majhna, toda znotraj silno okusno izdelana. Po maši je škof dr. Rožman opravil blagoslovilne molitve ter nato obšel in blagoslovil kapelo in vse prostore vzgajališča.

Odlični gostje pri otvoritvi

V prostorni gledališki dvorani vzgajališča se je nato zbralo občinstvo, da prisotuje uradni otvoritvi vzgajališča, ki posluje že skoraj leto dni. Med odličnimi gosti so bili: škof dr. Gregorij Rožman, ban dr. Natlačen, ljubljanski župan dr. Adlešič, stolni župnik dr. Klinar, direktor Ivan Dolenc, zastopniki raznih oddelkov banske uprave, ing. Sitar, ki je napravil načrte, prejšnji upravitelj vzgajališča v Ponovičah, zdaj upravitelj ljudske šole v Mostah gosp. Stritar, od navzočih salezijancev pa imamo omeniti inspektorja jugoslovanske salezijanske inspektorije g. Ivana Spana, ravnatelja nadškofijskega konvikta v Zagrebu g. Josipa Tkaleca, ravnatelja vzgajališča dr. Volčiča, ravnatelja salezijanskega zavoda na Rakovniku dr. Blatnika in druge.

Zbor gojencev je ob spremljevanju pihal pod vodstvom dr. Jerka Gerziničiča zapel pozdravno pesem vsem navzočim gostom.

Govor salezijanskega inspektorja

Nato je spregovoril inspektor salezijancev g. Span, ki je najprej pozdravil vse navzoče odličnike, nato pa posvetil tople zahvalne besede škofu dr. Rožmanu, ki je prišel blagosloviti novo vzgajališče. Ob tej priliki je bila blagoslovljena tudi kapelica, kjer bo za gojence tudi v verskem oziru dobro preskrbljeno. In to je temeljnega pomena, zakaj če hočemo, da bo vzgoja za zanemarljene mladine prinašala trajne uspehe, je treba najprej na verski podlagi opleniti mlade duše v samozvesti nadnaravnih dobrin, da tako postane lažje dostopna za poštenost, za delo in za dostojen položaj v človeški družbi. — Govornik se je v nadaljnjih besedah tople zahvalil g. banu in banskii upravi, katere plod je novo deško vzgajališče na Selu. S tem je banska uprava pokazala izredno socialno skrb za to mladino, ki v veliki večini ni sama kriva svoje zanemarjenosti. Govornik se je nato v imenu salezijancev zahvalil tudi g. banu za zaupanje, ki ga je izkazal s tem, da je upravo in vzgojo v novem vzgajališču izročil dedičem don Bosku, salezijancem.

Sledil je vesel dramatičen prizor iz življenja obrtnikov, mizarjev, čevljarjev in krojačev. Za te tri obrtne panoge se v glavnem vzgajajo dečki v vzgajališču. Prizor, ki je bil prepleten z duhovitiimi kupleti, je zbudil med občinstvom zaslužen veselost.

Ban dr. Natlačen gojencem

Toplo pozdravljen je nato stopil na oder, na katerem so bili zbrani vsi sedanjí gojenci zavoda, ban dr. Natlačen, ki je najprej posvetil nekaj besed zgodovini tega zavoda. Posredni ustanovitelj tega zavoda je stolni kanonik Lovrene Studerbah, ki je umrl v Ljubljani l. 1835 in je v svoji oporoki

Izročitev pohval in nagrad „Kraljevega fonda“

Blagopokojni Višijski kralj Aleksander I. Zedinič je na dan svoje poroke z Nj. Vel. kraljico Marijo ustanovil poseben fond, imenovan »Kraljevi fond«, ki naj služi vzpodbudi privatne iniciative za delo k moralnemu, obse prosvetnemu in državljanskemu napredku ljudstva, zlasti se za delo za ureditev vasi. Ta fond, ki ga je po tragični smrti velikega kralja prevzel in ga upravlja Nj. Vel. kralj Peter II., podeljuje nagrade in pohvale bodisi posameznikom, bodisi društvom in drugim privatnim ustanovam, ki so se posebno odlikovali v delu za napredek ljudstva.

Uprava »Kraljevega fonda« pregleda vsakih pet let, kaj so v tem pogledu storili v tem času posamezniki, društva in privatne ustanove, in tistim, katere spozna za zaslužne, podeli razpisane nagrade ali izreče pohvalo. Tako so letos na podlagi razpisa kralj. banske uprave l. No. 2920-22 z dne 21. oktobra 1937 prejeli od uprave »Kraljevega fonda« nagrade in pohvale sledeča društva in posamezniki v Ljubljani. Nagrade: Sportni klub »Hirijac« 5000 din, Društvo rejcev mlajh živali »Zivalcat« v Ljubljani 2500 din, Smersu Rudolf, pravni referent OUZD v Ljubljani 2500 din in Foto-klub v Ljubljani 2500 din. — Pohvale: Keber Herman, Ljubljana, Rožna dolina, Dom jugoslovanskih obrtnikov v Ljubljani, »Mladinska matica«, Sekcija jugoslovanskega učiteljskega združenja v Ljubljani, Zveza gospodinj v Ljubljani, Kolo jugoslovanskih sester v Ljubljani, Turistovski klub »Skala« v Ljubljani, Protituberkulozna zveza v Ljubljani in Slovensko čebelarstvo društvo v Ljubljani.

Te nagrade in pohvale bo skupno in na svečan način izročil zastopnikom omenjenih društev in posameznikom nagradencem oziroma pohvaljenecem mestni župan g. dr. Adlešič Juro danes, v ponedeljek ob 12 v veliki dvorani mestnega poglavarstva v Ljubljani. Vabimo predstavnike narodnih, prosvetnih, socialnih in drugih društev, da prisostvujejo svečani izročitvi nagrad in pohval »Kraljevega fonda«.

določil vse svoje premoženje za ustanovitev prisilne delavnice v Ljubljani. S to zapuščino in z darovi raznih dobrotnikov je bila l. 1847 zgrajena v Ljubljani prisilna delavnica. V tej zgradbi je bil l. 1873 ustanovljen poseben oddelek za mlajše mladoletnike v starosti izpod 18 let. Ti dečki so imeli svojega učitelja in kateheta. Nekateri od njih so pohajali v zavodu ljudsko šolo, drugi pa so se učili raznih obrti. Po vojni je bila v prisilni delavnici nameščena bolnišnica za duševne bolezni, katere bližina pa je kvarno vplivala na mladoletnike. Ko smo dobili banovine, je banska uprava preselila ta zavod na veleposestvo v Ponovičah, ki ga je l. 1928 kupil oblastni odbor. Lansko jesen pa smo zavod prekrstili v »Deško vzgajališče« in ga iz Ponovič preselili v Ljubljano v zgradbo nekdanje žrebčarne, ki smo jo v ta namen temeljito preuredili in prenovili, s obremenitvijo omogočili, da bo v zavodu moglo najti strehe in vsake izdatno večje število gojencev in da bo v tem pogledu za dogleden čas v zadostni meri zadoščeno tej potrebi naše banovine.

G. ban se je nato obrnil k gojencem, ki so bili zbrani na oderu, in jim polagal na srce tople besede in načela, po katerih naj usmerijo svoje življenje v zavodu in pozneje, ko ga bodo zapustili. Zlasti jim je predložil četrti božjo zapoved, ki ni samo temelj družine, ampak tudi temelj družabnega reda. Opozorjal jih je predvsem, naj spoštu-

Slava v vojaški bolnišnici

Ljubljana, 14. nov.

Godovne slave bolnišnice čete dravske divizije spadajo med najlepše prireditve te vrste v Ljubljani. Na ta dan se zberejo v moderno prirejeni prostorih vojaške bolnišnice okrog bolniške čete, ki uživa po vsej Sloveniji vsesplošno spoštovanje, najodličnejši predstavniki oblasti in drugih javnih in človekoljubnih ustanov. Tudi letošnja godovna slava, na katero je vabil domačin upravnik vojaške bolnišnice, priljubljeni major dr. Mirko Ranković, je nadaljevala sedaj že stare ustanovljene tradicije prisrčnega vojaškega gostoljubja in iskrenega tovarštva, ki jo vojakom na ta dan izkazuje naša javnost.

Bolnišnica je bila lepo okrašana s cvetjem, ki se je tako krasno odražalo od nje, ki je le dni zapadel. Ob vhodu je goste sprejemal upravnik major dr. Ranković, obdan od številnih častnikov-zdravnikov in podčastnikov ter dijakov, ki tukaj služijo svoj rok. V imenu poveljnika dravske divizije je prišel mestni poveljnik ljubljane general Dodić. V imenu zadržanega gosp. bana je počastil slavo banovinski zdravstveni inspektor dr. Avramović, v imenu zadržanega škofa je prišel na godovni praznik stolni prašč Nadrah, mesto ljubljano je zastopal župan dr. Adlešič osebno, obdan od številnih zdravnikov zdravstvenega oddelka mestne občine. Predsednika apelacije dr. Goljo je zastopal na proslavi apelacijski sodnik Strasser. Slavo je počastil tudi rektor Aleksandrove univerze dr. Rado Kušej, Artiljerijski poveljnik general Miloje Popadić je vodil številno skupino zastopnikov raznih polkov in vojaških edinic, ki so poslane na prireditve svoje najbolj ugledne častnike. Zdravniško zbornico je zastopal njen predsednik dr. Mersol, ki

jejo svoje predstojnike in vzgojitelje, ki jim tu v zavodu nadomeščajo starše. Njihov trud naj jim vračajo s pokorščino, njihove žrtve s spoštovanjem in njihovo ljubezen z ljubeznijo!

G. ban je zaključil svoj vsebinsko bogati govor z besedami: »Moja srčna želja je, da bi božji blagoslov, ki ga je danes v svojih molitvah prosil za to hišo provzvišeni naš vladika, na tej hiši tudi vsikdar ostal in da bi bili tega blagoslova v obilni meri deležni vsi, ki bodo v tej hiši prebivali.«

G. ban je za svoja globoka izvajanja doživel topel aplavz. Sledil je ljubeč in lepo podan prizor »Hvaležno srce« z zahvalno recitacijo gojencev. Slovesnost pa je zaključil zbor gojencev, ki je pod vodstvom dr. Gerziničiča s spremljevanjem ogdb zapel himno don Bosku.

Ogled vzgajališča

Odlični gostje na čelu z g. banom in g. škofom so si nato v spremstvu ravnatelja zavoda dr. Volčiča in drugih salezijanskih funkcionarjev ogledali vse prostore vzgajališča. Ze na prvi pogled je bilo videti, da je arhitekt ing. Sitar, ki je napravil načrte za adaptacijo stare žrebčarne, izvrstno rešil svojo nalogo. V desnem traktu poslopja je krasna gledališka dvorana z velikim odrom, v kateri je okrog 400 sedežev. Razen nje so v desnem traktu še kopalnica, pralnica in sušilnica. V srednjem delu je krasna kapela, v ostalih delih poslopja pa se vrste spalnice, jedilnice in razne delavnice, v katerih se gojenci učijo različnih obrti. Vse je lepo izdelano, povsod vlada najlepši red in čistoča in kar je tudi važno, za higieno je v novem vzgajališču vzorno preskrbljeno. Vsi gostje, ki so si ogledali prostore, so bili vidno presenečeni nad tem, kar so videli.

se mu je pridružila izredno močna skupina ljubljanskih zdravnikov, ki so hoteli počastiti svoje vojaške tovaršice. Splošno državno bolnišnico je zastopal primarij dr. Hebein, ravnatelj železniškega ravnateljstva v Ljubljani pa šef-zdravnik direktorje dr. Brabec. Organizacijo častnikov sta zastopala g. Lipnik in Peterlin Petruska, organizacijo rezervnih častnikov pa gospod Prinčič. Poleg naštetih je bilo še izredno veliko drugih odličnikov, ki so zastopali ustanove ali pa so osebni prijatelji vojaške bolnišnice. Na slavi se je zbralo tudi mnogo gospa in gosposodič, ki so s svojo prisotnostjo dale prazniku še poseben sijaj.

Po cerkvenih obredih, pri katerih se je posebno izkazal zbor pravoslavni bogoslovcev in dijakov, in kjer so zaporedno nastopili pravoslavni, katoliški in mohamedanski duhovniki, je upr. bolnišnice major dr. Ranković v lepem, globoko zasnovanem in s čustvi usmiljenja do bližnjega prežetim govorom pozival vojaške-bolničarje, naj po zgledu svetnikov — patronov sv. Kozme in Damijana — žrtvujejo sami sebe za dobro bližnjega. Lep govor je na vse napravil globok vtis in se bo vtisnil tudi v srca vojakov, ki so ga tako napeto poslušali.

Po končanem govoru je zaigrala godba državne himne, nakar je upravnik bolnišnice povabil goste v z velikim okusom okrašen slavnostno dvorano, kjer so jim častniki postregli s pravim kosilom. Medtem je godba neprestano igrala zelo tepe muzikalne komade. Dopoldne je bila vojaška zabava, na katero je prišlo zopet obilno število prijateljev bolnišnice in vojaštva. Slava v vojni bolnišnici je zopet pokazala, kako je slovensko ljudstvo vdano vojski in kako topli odnosi so razviti med našo garnizijo in civilnim prebivalstvom.

Zborovanje Delavske zbornice

Ljubljana, 14. novembra.

Davi ob 9.15 se je pričela 5. plenarna seja delegatov Delavske zbornice v dvorani zbornične palače. Od 60 delegatov se je zborovanje udeležilo 59. Plenarno sejo je otvoril predsednik g. Jakomin, ki je pozdravil zlasti zastopnika ministra za socialno politiko in komisarja zbornice ban. svetnika dr. Bogataja ter zastopnika g. bana banskega svetnika dr. Karlina. Prečital je tudi pozdrave splitske delavske zbornice.

Predsednik je naglašal, da se posli zbornice stalno večajo. Prizadevanja Delavske zbornice za izpolnitev socialne zakonodaje niso ostala brezuspešna. V veljavo so stopile nove uredbe o minimalnih mezdah in o starostnem zavarovanju. Socialna zakonodaja se je zadnja leta izpolnila. Strokovne organizacije so s svojimi akcijami dosegle celo vrsto kolektivnih pogodb, ki izboljšujejo plače in delovne pogoje. Zal pa se dogajajo primeri, ko podjetja nečesto izvajati pogodb. Delavstvo si eksa pomagati tudi s tožbami ter išče pomoči pri Delaski zbornici. Sredstva pa so tako mala, da more Delavska zbornica nuditi pravno pomoč le obratnim zaupnikom in pa onim delavcem, v katerih primerih gre za načelno važne odločitve. Letos je bilo v Sloveniji izvoljenih v 194 industrijskih in obrtniških obratih 79 obratnih zaupnikov, v 20 rudarskih in plavžarskih obratih pa 78 zaupnikov. Delavska zbornica se bo vedno zavedala važnosti delavskih zaupnikov.

Znaki konjunktturnega zboljšanja

Tajnik g. Filip Uratnik je imel nato obsežno poročilo, v katerem je predvsem naglašal, da se začena v našem gospodarstvu opažati znaki konjunktturnega zboljšanja. Ta tendenca se je nadaljevala tudi v l. 1937. Število zaposlenih delavcev pri OUZD je letos doseglo v Sloveniji isto stanje, kakršno je bilo v najbolj ugodnih letih, v drugih pokrajinah države pa ga je celo preseglo. Letos tudi ni bilo večnega polegla praznovanja v slovenskih rudnikih. Vendar pa v Sloveniji razmerje med povpraševanjem in ponudbo na delovnem trgu še vedno ni izenačeno, ker prebivalstvo narašča mnogo hitreje, kakor prilike za delo. V Sloveniji je skoraj polovica kmečkih posestev povprečno velikih okoli 2 ha, kar seveda ne zadošča za preživljanje družin. Naš človek si mora iskati kruha izven slovenskih meja. Na jugu se razvija močna železna industrija, pri kateri bo slovenski kovinarški delavec zaželen. Tudi v Franciji in v Belgiji so se razmere zboljšale, tako, da za naše delavce že poprašujejo. Toda napočno je, da se delavci zatekajo v Ljubljano in tu poprašujejo za delo v tujni, namesto, da bi to našo oddajo delovnih sil na tuje organizirale oblasti, zlasti pa občine. Poljedelski delavci so zopet dopuščeni v Nemčijo, medtem ko jih je Francija vedno sprejemala. Mi imamo dovolj delovnih sil na razpolago, saj se je od leta 1930 samo število naših zaposlenih rudarjev znižalo za 3666, ker je medtem dorastel okoli revirjev nov rod, bo pač treba misliti za njegovo zaposlitev.

Gradbeno delavstvo je zopet doseglo svoj višek kakor pred sedmimi leti. Lesno delavstvo je po ukinitvi sankcij zopet napredovalo v zaposlenosti. Textilna industrija je v nadaljnjem naraščanju.

nju, bati pa se je, da ne bi te najomčnejše slovenske industrije zajela kriza in s tem brezposelnost!

Tajnik Uratnik je nato obširno govoril tudi o napredku naše socialne zakonodaje v istem smislu kakor g. Jakomin. Socialno politične nadzorne oblasti, zlasti inšpekcije dela, je treba okrepiti ter preusmeriti na razsoden način njihovo delo, zlasti pa jih rešiti birokratizma.

Razprava o proračunu

O računskem zaključku za lansko leto je poročal blagajnik Bricefi, ki je ugotovil, da dohodki DZ naraščajo ter da se veča bilanca. Predsednik finančnega odbora Peter Rozman je poročal, da je bilo denarno poslovanje v redu in je predlagal razrešnico.

Obširno poročilo je podal o novem proračunu za leto 1938 Edvard Rešek (Jug. strok. zveza). Proračun obsega 2.300.000 din izdatkov, od tega odpade SUZOR-ju 175.000 din, centralnemu tajništvu isto tolikšna vsota, 1.850.000 din pa gre za redna proračunska kritja. Dohodki pa so: od OUZD 1.650.000 din, od trgoveke bolniške blagajne 250 tisoč dinarjev, od Bratovske skladišnice 300.000 din. Prihodnji proračun je za 200.000 din večji od letošnjega. Proračun je zanimiv v tem, da določa 1.200.000 din iz likvidnih sredstev DZ. Mestni hranilnici za odplačilo dolga na hiši, da se zniža obrestna služba za hiše. Dalje določa kredit 300 tisoč dinarjev za eventualne volitve v DZ 60.000 dinarjev za ustanovitev socialno-ekonomskega instituta pri DZ, ki naj proučuje socialne in gospodarske razmere v Sloveniji, ter znesek 50.000 din za subvencioniranje II. rudarske skupine.

Lombardo (JSZ) je v imenu medklubskega odseka obširno poročal o raznih spremembah k proračunu, zlasti pa je predlagal, da se sprejmejo postavke za uradno poslovanje DZ na Jesenicah, v Kranju, Ptuj in Kamniku.

Svetek je podal v imenu socialistične strokovne zveze daljšo izjavo, v kateri se zavzema za čimprejšnjo izvedbo svobodnih volitev v DZ. Glasoval bo za proračun.

Kosem je v imenu Narodnega kluba govoril, da bo glasoval za proračun, in se je izjavil za svobodne volitve v DZ.

Izjava Jugoslovanske strokovne zveze

Ing. Lojze Žumer je izjavil, da v imenu JSZ protestira proti kršitvam avtonomije DZ in proti poskusom ohraniti njene aktivnosti. Delovna doba sedanje delegacije zbornice je potekla že lano leto, vse priprave za volitve so bile že pred enim letom končane, volitve pa še vedno niso razpisane. Klub JSZ zagotavlja vso podporo socialno-ekonomskemu institutu ter predlaga, naj se vsem delegatom zbornice naloži obveznost, da bodo delali za ta institut. Organizacijo dela delegatov naj izvede zbornica. Da bo zbornica delala s potrebnim uspehom tudi na podeželju, ponavljamo naš lanski predlog, da se delegatom predpiše uradni dnevi na okrajnih glasgostih, kjer naj imajo priliko, delavstvo zaelistati ter mu dati pravilna navodila in pojasniti sredstva, ki so mu na razpolago, da doseže vsaj pravilno izvajanje socialno-politične zakonodaje.

Lombardo je v debati navajal, da so mandati

Odkritje spomenika Antonu Foersterju

Ljubljana, 14. nov.

Dopoldne ob pol 12 se je kljub slabemu vremenu, ki ga je označeval mraz in padanje dežja, zbralo precejšnje število častilev Foersterja in njegovega dela pred Glasbeno Matico v Vegovi ulici, kjer je bil danes odkrit spomenik našemu odličnemu glasbenemu učitelju in skladatelju. — Spregovoril je predsednik Glasbene Matice, ljubljanski podžupan dr. Vladimir Ravnhin in pozdravil predstavnike oblasti ter kulturnih ustanov in združenj. Navzoč je bil še prosvetnega oddelka banske uprave dr. Lovro Sušnik, zastopnik rektorja vseuč. prof. dr. Kelemen, intendant ljubljanskega gledališča O. Zupančič, podpredsednik apelacijskega sodišča dr. Mastnak, predsednik Odvetniške zbornice dr. Zirovnik, preds. Hubadove župe dr. Svigelj, dr. Logar za »Ljubljano« in njegova ga. soproga za Kršč. žensko društvo, Foersterjevo sorodstvo in še več odličnih predstavnikov našega javnega življenja.

Slavnostni govor je imel stolni dekan g. dr. Kimovec, ki je poudaril ves veliki pomen Foersterja za razvoj slovenske glasbe. S krepkimi in izrazitimi besedami je dal pregled Foersterjevega glasbenega prizadevanja in uspehov njegovega dela, ki je bil učitelj pevcem, organistom, klaviristom, bil skladatelj znamenitih cerkvenih in posvetnih kompozicij ter pravi reformator slovenske glasbe sploh, saj je Foerster deloval teoretično in praktično. S svojim odličnim znanjem je postavil temelje, na katerih je zgrajena vsa slovenska glasba. Nove poti je slehernemu težko utirati in prav tako ni bilo priznane tudi Foersterju, ki ga je »Brenčelj« pikal kot lačnega kruhoborca in krivogledlega husita. »Bog nas s takimi kruhoborci in husiti, kot je bil Foerster, čim prej spet osreči!« je zaključil dr. Kimovec.

Potem je zaprosil dr. Ravnhin predsednika mestne občine, naj prevzame v varstvo Foersterjev spomenik. Namesto zadržanega župana je to storil prof. Silvo Kranjec.

Potem so položili k vnožju spomenika venec Oton Zupančič za Narodno gledališče, Puš za Prosvetno zvezo, msgr. V. Sleska za Cecilijino društvo in St. Premrl za stolno cerkev in stolni kor.

Shodi ministra dr. Kreka

Ljubljana, 14. nov.

Minister dr. Krek je bil v petek, soboto in nedeljo v Sloveniji. V teh dneh je imel več shodov, in sicer v petek shod zaupnikov JRZ v Kranju, v nedeljo dopoldne zbor okrajnih zaupnikov JRZ za okraj Ljubljana-okolica, popoldne pa v Radovljici zbor zaupnikov JRZ za radovljiški okraj. Na vseh teh sestankih je minister poročal o splošnem političnem položaju, posebej še o zadnjih zunanje in notranje političnih dogodkih ter žel za svoja izvajanja soglasno odobravanje vseh strankinih funkcionarjev in članov. Povsod je bila s polnim soglasjem in velikim navdušenjem izrečena zaupnica vodstvu stranke, posebej predsedniku banovinskega odbora JRZ notranjemu ministru gosp. dr. Antonu Korošcu.

Svoje bivanje v Ljubljani je minister dr. M. Krek uporabil tudi za to, da je članom Slovenskega katoliškega akademskega staršinstva podal za poprej dogovorjeno predavanje in poročilo o našem javnem življenju. Predavanje je privabilo toliko število starseh, kakor jih še nekaj let ni bilo pri nobeni prireditvi. Vsi starsehine so bili ministrulovaru iskreno hvaležni za njegovo pozornost in za njegov prvovrstni izčrpn in jasni referat.

Bruska tekma

Ljubljana, 14. novembra.

Danes se je pričela proslava 50 letnice Združenja brivcev, vlasuljarjev in kozmetikov. Proslava se je začela ob 4 popoldne v veliki kazinski dvorani. Najprej so nastopile vaje (19 po številu), ki so kazale svojo umetnost v železni in vodni ondulaciji. Nato so nastopili pomočniki in pomočnice (20 po številu), ki so poleg železne in vodne ondulacije pokazali tudi svojo umetnost v postiehu. Ob 18 je nastopilo 10 mojstrov in mojstric, ki so pokazali prav iste umetnosti. Ob zaključku lista pa nastopi 27 mojstrov, pomočnikov, vajencev in celo ena vajenka v veliki tekmi v brzobitju. Rezultati bodo razglašeni šele ob 10 zvečer. V imenu mestne občine je prisostvoval tej tekmi ljubljanskih brivcev in frizerjev dr. Brilej, v imenu Zbornice za TOL pa dr. Pretnar.

Zborovanje koroških borcev v Celju

Celje, 14. nov. 1937.

Danes dopoldne so zborovali v Narodnem domu Koroški borci. Predsednik krajevne organizacije Legije koroških borcev g. inž. Rudolf Dušan je pozdravil vse navzoče, posebno pa vladnega svetnika, častnega člana Legije g. Lileka. V izčrpnih besedah je ural valžno nalogo, ki jo ima organizacija. Tajnik g. Rajhman se je v svojem poročilu spomnil aginlega člana Vengusta Martina, ki je umrl meseca avgusta. Ker število Koroških borcev stalno narašča, je Legija dobila prostore za svojo pisarno na Dečkovem trgu pri g. Muleju. Tu se dade tudi vsa pojasnila o organizaciji.

G. Sadar je v kremenitih besedah poudaril zahtevo in pravico, da se da vsem borecem, ki so šli sami v boj za osvoboditev Koroške, tudi priznanje in da se jim daje prednost pri oddaji državnih, samoupravnih in privatnih služb, kakor tudi prednost zaposlitve pri javnih delih. Interesi slovenskega naroda zahtevajo sistematično, smoterno nar. delo ter organizacijo vseh tvornih sil. Po govoru je bila sprejeta resolucija o nadaljnjem delu Legije.

delegatov DZ podaljšani do konca leta, toda nihče ne ve, kaj bo ukrenil socialni minister dalje. Krščanski socialisti ljubijo DZ in jo bodo ljubili, čeprav bi morali biti po volitvah leta 1938 v najostrejši opoziciji. Delavstvo tudi danes ni svobodno, saj je na primer neki ljubljanski tovarnar odpovedal dvema delavkama, ker se nista včlanili v Sokola. Ali je to osebna evoboda delavca?

Govorilo je že več delegatov, nakar je bila debata zaključena. Predsednik je dal proračun in vse predloge na glasovanje. Proračun in vsi predlogi so bili sprejeti, le trije predlogi so bili izročeni odboru v podrobno obravnavo.

Uratnik je nato še poročal o možnosti zamjenave hke DZ v Celju, ki je za delavstvo neuporabna. Odbor je bil pooblaščen, da stori vse potrebno, kar narekujejo interesi Del. zbornice.

Zahtevajte povsod naš list!

Primorske vesti

Škofovska konferenca. Za 5. novembra je bila sklicana v Benetke izredna škofovska konferenca, na katero je odhiti nadškof Margotti na brzojavni poziv na predvečer tržaškega patrona sv. Justa. Na konferenco je bil prišel iz Rima msgr. Pizzardo.

Urniki tržaških trgovin je bil tudi za zimsko dobo tako določen, da bodo trgovine od 12-15 zaprte, zvečer pa odprte do 20 (osmih).

Na Greti pri Trstu so bosonogi karmeličani, ki so se tu pred dvema leti naselili, dozdaj novo rezidenco z javno kapelo in dvorano za prireditve. Novo poslopje in kapelo je nadškof Margotti slovesno blagoslovil v nedeljo 14. novembra.

Statistika ljudskega gibanja v Italiji za prvo polletje 1937 zaznazuje precejšen dotok ljudi z dežele v mesta. Milan se je z doseljevanjem povečal za 27.000 oseb, Rim za 18.000, Turin za 16.000, Genova za 5000, Bari za 4000. V primeri s temi številkami ima Trst zelo skromen prirastek doseljenecv namreč celih 788. Reka okrog 900, Videm 500, Pulj 80, Gorica 40.

Izseljevanje iz Julijske krajine

Iz tržaških listov posnemamo, da se je pretekli mesec izselilo večje število domačinov Julijske krajine v razne države Južne Amerike, posebno pa v Argentino, kjer obstojajo že večje naselbine Slovencev iz Julijske krajine. Iz objavljenih seznamov smo mogli nabrati naslednja imena izseljenecv: Julija Hvala iz Lokoveca pri Cepovanu, Karla Ladič iz Rače pri Podgradu, Ladič Danijel od Istopat, Ladič Marija od Istopat, Marija in Vladimir Andrejašič iz Velikih Brez, Marija Gerbec iz Stanjela, Vilibald Okroglić iz Podgore, Cilka Suković iz Botonega pri Pazinu, Alojzij Kožuh iz Oseka, Albina Baruh iz Dolenj pri Hrpeljah, Adela in Rugero Kocjančič iz Vižinade, Jožef Ječič iz Velikih Zabeli, Albina in Marija Škerjanc iz Poreda pri Divači, Ivana, Ivka in Peter Janez iz Poljubina pri Tolminu, Jožef Samsa iz Malih Mun, Pija Godina iz Trsta. Vsi so odgovorili na pismu »Neptunia« in se nameravajo za stalno naseliti v Argentini.

Gradbena dela v Idriji

Iz Idrije poročajo o velikih gradbenih delih. Tako so v bližini Sv. Antona zgradili močeno vodnjico, do nje pa po široko asfaltirano cesto. Nadalje bi imela dobiti Idrija na Vrhlju lep nov samostan za frančiškane, ki ga bo treba še dograditi. Čez potok je bil zgrajen betoniran most. V Cegovnici je bila zgrajena nova mestna klavnica. Pri Marofu je nastala nova električna centrala, ki je v domačih rokah. Občina je sedaj objavila, da bo preuredila tudi pokopališče, odnosno ga bo prenesla drugam. Tam, kjer je sedaj pokopališče, namerava občina napraviti vrt z nasadi in sprehajalskimi poli. Novo pokopališče pa bo zunaj mesta pod Jelčnim vrhom nad cesto, ki pelje v Godovč, na zemlji, ki je last domačina Reja. Novo pokopališče dobi tudi svojo lastno cerkvico.

Umr 24letnega dekleta

Pred goriškim kazenskim sodiščem se je končala razprava proti žolčencem, ki so bili obtoženi, da so konec meseca julija letošnjega leta umorili 24letno dekle, katere truplo, močno razmesarjeno, so našli na odprtem polju. Ime umorjene deklice je Rina Geronim. Ker je bil obraz dekleta silno zabuhel in modrikasto podplut, so sprva oblasti bile mnenja, da se je mladenka zadušila. Toda svetlogorski orožniki se s to ugotovitvijo niso zadovoljili in so po kratki preiskavi dognali, da je bila Geronimova žrtev nasilne smrti in da jo je umoril mladoltni Jože Pavlin. Pavlin je imel z Rino nedovoljeno razmerje, ki ni ostalo brez posledice. Da bi se jih znebil, je sam osebno poskušal plod pri Geronimi odpraviti. Med svojim početjem pa je dekle zgrabil za vrat in ga zadavil. Potem ga je zavlekel na polje, kjer ga je še z nožem mrtvega obdelal, tako da bi nastal vtis, da je bilo mrtvega napadeno in pri tem ubito. Žolčence Pavlin je dejanje priznal. Na sodnijsko so dognali, da je Pavlin svojemu dekletu nasilno vlival v usta neko čudno tekočino, ki naj bi bila plod odpravljal. Tekočina je dekletu grlo zaprla, kar je deloma povzročilo zadušitev. Ker je imel mladi žolčence dobrega branilca, ki je dokazoval, da je dekle dekle še mrtvo, ko jo je Pavlin davil, je odnesel milo kazen. Dobil je vsega samo dve in pol leta robije. Javno mnenje sedi, da je bila kazen za takšen zločin premišla.

Obsojen izizvalec

V Ponedeljskem Slovence smo že poročali, kako je pred daljšim časom neki Peter Picigo v Čečarih, ki je veljal za zaupnika fašistične stranke,

podtaknil članom slovenskega hranilnega in posojilnega zavoda rdečo zastavo ter nalepil na vidnem mestu po zidovih posojilniškega poslopja komunistične letake. Namen je bil očividni. Hotel je škodovali članom posojilnice in doseči, da bi jih oblasti zaprle, zavod pa ukinile. Oblasti so sprva zares šle izizvalec na linance in so aretirale v vasi in okolici 25 domačinov. Toda preiskava, ki je bila nepri- stranaka, je dokazala, da so bili aretiranci vsi nedolžni in žrtve ogabnega dejanja Petra Picige in njegovega zeta Zornata. Picigova družina je prišla pred sodišče v Kopru, ki je le dni izreklo neusmiljeno obsodbo nad to grdo družinsko skupino. Peter Picigo je dobil 2 leti in 3 mesece zaporne kazni, njegov zel in njegovi sinovi pa vsak po dve leti. Domačini v Čečarih so bili silno veseli, ko so izvedeli za hudo obsodbo, ki je zadela to ovaduško družino, zaradi katere so morali dolgo časa prenašati sumničenja in tudi dejanska preganjanja. Obsodba pred koprskim sodiščem je zelo olajševalno odjeknila po vsej Juljski Krajini, posebno še, ker govorijo, da pridejo na vrsto še drugi Picigi.

Nesreče in neizgode

Iz Ozeljan poročajo, da se je hudo ponesrečila Spacapan Franciška, ki je padla s kolesa, ter Jež Jožko, ki je padel z vrtno ograjo. Oba sta v bolnišnici v Gorici. — **V Rojani** je avto povozil 17 letnega fanta Martinčiča Benedikta. Avto je ušel, Benedikta pa so prepeljali v bolnišnico. — **V Solkanu** je Franc Čuč zadela ob star izstrelek, ki je eksploziral in Čuča hudo razmesaril. Tudi on je v goriški bolnišnici. — **V Solkanu** je padel z visokega zidu 14 letni fantek Ivan Gregorac in si razbil lobanjo. V bolnišnici imajo malo upanja, da bi mu rešili življenje. — **Iz Solkana** so prepeljali v goriško bolnišnico Severina Cernelja, o katerem ni znano, kako je prišel do tako hude telesne poškodbe. — **Pri Trstu** je vlak podrl Miho Radojkovič in mu prizadel težje poškodbe. — **V Gorici** je umrla grofica Mosetti Galbani, o kateri je zadnji »P. S.« poročal, da jo je na ulici avto podrl in nevarno poškodoval. Bila je stara 62 let. Pokopali so jo v Čečari. — **V Solkanu** se je zgodila huda nesreča, ko so popustile zavore pri tovornem avtomobilu, ki ga je vozil 17 letni Jožko Vižljin. Na vozu so sedeli še Edvard Černe (36 let) in 17 letni Friderik Leban iz Loke. Prepeljali so jih vse tri v goriško bolnišnico. Leban je bolnišnico že zapustil in se zdravi doma. — **Iz Kromberka** so prepeljali v goriško bolnišnico Jožeta Catarja, ki si je pri padcu s kolesa zlomil ude. — **Urša Branković iz Gorice**, stara 92 let, je padla na goriški ulici in se hudo poškodovala. — **Iz Godovč** poročajo, da se je polomil Battista Šurpin tako hudo, da je bil odpravljen v bolnišnico v Gorici. — **Goričan Jožko Boškin**, star 17 let, se je pri delu ponesrečil in je moral biti poslan v bolniško postrežbo.

Iz sodnih dvoran

Josip in Polde Laznik iz Ozeljan sta bila aretirana, potem ko so bile obveščene oblasti, da se bavita s prepovedano žganjekuho.

Ivan Kavčič iz Prvčine je bil aretirani, ker so orožniki v njegovem stanovanju našli smodnik, čeprav se je zagovarjal, da ga je dobil iz starih izstrelkov, ki jih je izkopal na svojem zemljišču.

Anton in Franc Cernetič iz Sempasa sta bila aretirana, ker je bil njihov kuhinjski obveščeno, da v velikih količinah skrivaj kuhata žganje in ga razpečavata po okolici.

Blaž Rutar in Albin Kragelj iz Tolmina sta bila poslana v ječo, ker sta bila zasačena pri kraji železnih drog, ki so bili last države.

Anton V�ndramin iz Kojškega, Ernestina Bizaj iz Kojškega in 24 letna Francka Bizjak od Istopat so bili te dni aretirani, ker jih je orožništvo zasačilo pri prepovedani žganjekuhi.

Marcela Prinčič in Janez Bizjak iz Kojškega sta bila zaprta, ker sta kuhala in prodajala žganje ter razpečavala še razne predmete, ki so jih brez carine prinesli čez mejo.

Roza Mihelj iz Rifemberka, Lipe Mihelj od Istopat in Viktor Bazin iz Solkana so bili naznanjeni, da prodajajo vtihtapljen blago in jih je oblast priprila.

France Zalar iz Vipave, Jožeta Kumar in Viktor Kumar iz Kojškega so se na debelo bavili s prodajo prepovedanega žganja. Oblasti so jih spravile v ječo.

Anton Gregorič iz Repelji pri Kromberku pa je bil premeščen v zapore, ker je skrivaj sadil tobak in ga potem prodajal številnim odjemalcem.

Angelo Col iz Furlanije se je moral pred goriško poroto zagovarjati zaradi obtožbe, da je hotel pobiti Alojzija Cizilina in Lojzeta Lebaso, tudi iz

Odlikovanje

Stolni kanonik msgr. Valentin Podgorc je bil po zveznem predsedniku odlikovan z viteškim križem I. reda. »Koroški Slovenci« pripominja k temu odlikovanju, da je z njim tudi država priznala večdesetletno nesebično in nad vse poštovno delo odličnega koroškega slovenskega rojaka za kulturni in gospodarski dvig naroda in dežele.

Drobtine z Zilje

Ziljani so zelo skromni ljudje, a radi se silijo v ospredje, zato je o njih tako poredko kaj slišati. Pa se včasih tudi na Zilji dogodi kaj takega, da tega ni mogoče preiti molče. Evo nekaj zanimivih drobtin iz novejših dni.

Ziljo regulirajo že dobrih deset let, pa vendar še ni do kraja zregulirana, vsaj tam ne, kjer bi bilo Ziljanom najbolj potrebno. Reke se ponavadi regulirajo najprej na nevarnih mestih dolnjega toka. Ko so zavarovani bregovi v nižjem delu, se posega vedno višje, če treba, prav do izvira. Pri Zilji pa se je zgodilo obratno. Najprej so začeli regulirati na gornjem koncu in kadar so vode narasle, so po lepo urejeni strugi pridrele v nižje, slovenske dele Zilje in jih neusmiljeno preplavile. Po tej čudoviti, novodobni regulaciji je bilo namreč veliko huje kot sivečasno, ko regulacije še niso poznali: na gornjem koncu se vode niso več ustavljale, imele so pripravljeno pot, zato so se v tem večjih množinah privalele k nižnjem.

Zanimivo bi bilo vedeti, kakšni oziri so vodili inženirje in državno upravo pri tako duhovitem postopanju. Pa menda vendar ne samo okolnost, da višje Šmohorja prebivajo Nemci in nižje proji Dravi Slovence? Vsekakor je omebe vredno, da se je ta ponesrečeni tehnični eksperiment novodobne regulacije izvedel prvič na Koroškem. Mogoče je pa vendarle različna narodnost prebivalstva ob gornjem in dolnjem toku Zilje pri njegovi izvedbi odločilno vplivala. Neprijetno je samo to, da so slovenski kmetje ob Zilji zaradi tega utrpeli nepopravljivo gospodarsko škodo. Pa to ni stvar inženirjev: za elementarne neizgode pač nihče ne more biti odgovoren.

Je pa še neka zanimivost v zvezi s famozno regulacijo Zilje. To je namreč javna zadeva in za javni blagor je vedno treba šteti denarce. Tako tudi Ziljanom ni bilo prizanešeno. Ziljani so dobri državljani in take zahteve popolnoma razumejo. Nekaj pa vendar ni povsem razumljivo. Pogledajte in računajte: občina Blače ima okroglo 700 prebivalcev. Za regulacijo Zilje plačuje letno 1600 silingov, njene celokupne občinske doklade znašajo 30%. Občina Bistrica na Zilji ima 650 prebivalcev in prispeva za regulacijo letno 4500 silingov. Če tu pridemo z matematično doslednostjo hudo navzkriž. Pa se boste še bolj čudili: občina Straja ves leži po večini visoko nad strugo Zilje, le prav malenkostni predeli segajo do nje, šteje 1100 prebivalcev, ima 90% rednih občinskih doklad in plačuje letno 7500 silingov za regulacijo Zilje. Na ta način se dvignejo skupne občinske doklade na 200%. Torej Blače 30% napram Straji vesi z 200% občinskih doklad. Tu seveda poštena, zdrava matematika nima ničesar več iskati. Tako računstvo zmore le še politična matematika. Ta je neprepredljiva, zato vedno uporabna.

Kaj torej, če bi v gornji račun vnesli še dve postavki: v Blačah je doma deželni svetnik in znani koroški ponemčevalec g. Ferlitsch. Straja ves pa ima še danes slovenskega župana. S tem postane zadeva takoj veliko bolj jasna. Nič ne de, če g. Ferlitsch danes odločno simpatizira s koroškim narodnim socializmom. V politični matematiki so najbolj čudovite stvari povsem preproste. Edino, kar ostane tudi po teh predpostavkah neznanica, je »križanstvo« sedanje

Furlanije, ki sta ga zasačila pri tatvini. Pri tem je bil Lebas nevarno ranjen in je komaj ušel smrti. Sodišče je Cofa spoznalo krivega in ga je obsodilo na 5000 let denarne globe ter na 5 let robije.

Zupnišče v Vodicah so neznani tatovi okradli v času, ko v poslopju ni bilo nobenega duhovnika — med odhodom starega in prihodom novega župnika. Ukradenih je bilo nekaj dragocenjših svečnikov, nadalje bakreni svetniški kip in nekaj druge drobnarije. Orožništvo cerkvene tatove pridno išče.

Zidarski mojster Fran Zivec pd. Skržak iz Barkovljan, je bil obsojen na 2 leti konfinacije. Vzrok je bil, da se je v veseli družbi neugodno izražal o položaju v deželi.

Najbolj priporočljivo je razvijati z razvijalci, ki jih predpisujejo tovarne za posamezne vrste papirjev. Takšni predpisi so priloženi vsakemu zaviti papirja in so — preizkušeni v tovarniških laboratorijih — najboljše jamstvo, da dosežemo z njimi najboljši dosegljivi rezultat. Seveda ni potrebno imeti v temnici razvijalce za vsako vrsto papirja posebej. To bi bilo drago in nepregledno. Pomagamo si lahko tako, da si pripravimo metol hidrohinonov razvijalec v osnovnih raztopinah po sestavnih substaneah, kakor smo to v naši rubriki že opisali, ter s temi osnovnimi raztopinami sestavo razvijalca poljubno modificiramo in prilagodimo kakršnikoli vrsti papirja. (Nadaljevanje.)

Razgovori

M. P. v Lj. — Tudi s 16 milimetrsko filmsko kamero naprave lahko nekaj trik-posnetkov. Poskusite snemati enkrat primerno sceno tako, da bo obrnjen stativni navoj kamere med snemanjem navzgor in da bo slikovno iskalo spodaj. V ostalem snemajte kakor običajno. Če si boste potem ogledali izgotovljeni film, bodo stali vsi snemani predmeti na glavi. Sceno izrežite in v vlepote med druge scene tako, da bodo postavljene slike v pravilno lego. Pri predvajanju boste potem gledali, kako skoči n. pr. rekorder iz vode z vso eleganco nazaj na skalnato desko, pri jedi bodo jemali ljudje jedi iz ust in jih polagali nazaj na krožnike, razbil vrč bo postal zopet cel itd. S takšnim načinom snemanja dejanje obrnete ter ga gledate pri predvajanju od konca proti začetku prizora. Uporabiti ga je mogoče za snemanje najrazličnejših prizorov, ki zbujajo pri predvajanju med gledalci obilo smeha in dobre volje. Lahko pa kombinirate takšne prizore tudi tako, da snemate isti prizor enkrat pravilno in takoj za tem z obrnjen kamero. S takšnim snemanjem ustave navidezno n. pr. naenkrat ves promet na cesti in vse se prične mahoma pomikati nazaj. Potrebno je prav malo iznajdljivosti, da napravite na takšen način nekaj prav efektnih in humorističnih scen. — Med prav lahke in zabavne trike spada tudi prekinjevalni trik. S tem trikom dosežemo lahko, da zgine oseba mahoma in brez

MATI, ZDRAVJE TVOJEGA OTROKA JE TVOJA SREČA!

Mati, Ti bdiš nad zdravjem svojega otroka, Ti si poklicana, da ga pravočasno napraviš močnega in odpornega proti boleznim in drugim življenjskim nevarnostim. Zato daj svojemu otroku zdravja — dajaj mu preizkušeno, okusno, krepišno hrano Ovomaltine.

Samo z Ovomaltine se doseže Ovomaltinski uspeh Stolisoi so to že preizkusili, priprajte se tudi sami.

Kupite še danes

škaflijo zdravja — škaflijo Ovomaltine!

Dobi se povsod od Din 650 navzgor.

Avstrije. Kajti, po vsem, kar se je v novi Avstriji dogodilo in se še dogaja, bi morali tudi njeno »križanstvo« igrati neko vlogo. Ali pa se mogoče ono popolnoma zadovoljuje z vlogo, ki sledi iz gornjega računa. To bi bila celo za politično matematiko nova pridobitev.

Zilja je dala slovenskemu narodu lepo število velikih mož in upamo, da jih bo še. Imela pa je tudi zavedne vzgojnice, ki so utonili v preteklosti, ne da bi mi vedeli zanje. Spomnimo se danes vsaj enega izmed njih.

V neki fari je pred dobrih petdesetimi leti pogorela cerkev. Pobožni farani so postavili novo, lepo. In ko so letos obnavljali na stolpu križ, so našli v jabolku listek s tole vsebino: »Tu je živel 12 let učitelj in šolski vodja gorjansko-bistriške šole Gašper Vilčnik s svojo soprogo Katio Bakonik. Imela sta osred in otrok. Bila je cela družina vnetja za narod in domovino. Gašper je bil na Zili pri Luku doma, rojen 1850.«

Cela družina vnetja za narod in domovino. Kako prijetno to zveni. In kako trpka je ugotovitev, da se danes toisto ime piše Wiltsehnigg in da se njegovi nosilci navdušujejo za strelje carstvo. Gašper, kaj bi ti rekel danes svojim vnukom, če bi sedeli pred teboj v šolski klopi?

Na nemškem kulturnem vrtu zraste včasih prav svojevrsna cvetka. In so ponosni nanjo, ker so jo pač sami vzgojili. In res, neredko so jim posreči vzgojiti tako čudo, ki bi lahko delalo čast vsakemu muzeju. Kar poslušajte.

Letos poleti je neki učitelj Schwarz na Zilji govoril otrokom o Slovencih. Povedal jim je, da so Slovenci prav za prav samo še na Koroškem od Šmohorja do Pliberka. Na Stajerskem jih ni več, tam je vse nemško. Tudi na Kranjskem jih skorajda ni več ni. Ljubljana bo kmalu čisto nemška. No, in drugod Slovencev itak nikjer ni na svetu. Zato je najbolje, da tudi na Koroškem postanejo Slovenci čim prej Nemci.

Takega mnenja je gospod učitelj Schwarz. Kaj mislite, če bi ta čudoviti pouk zgodovine in narodopisja iz koroške šole natisnili in ga v lepem okvirju spravili v ljubljanski muzej? Mogoče bi nam bili pozni rodovi hvaležni za priznanje, da se je slovenstvo obdržalo samo še od Šmohorja do Pliberka. Kjer mu je tekla zibelka, tam je vztrajalo prav do konca. In doprinos koroških Nemcev k slovenski kulturi bi bil s tem dostojno počaščen. Kajti, pritožujejo se, da njihovih kulturnih stremiljenj zadosti ne cenimo. To je pač ugodna prilika, da zamudimo popravo in se jim za tako kulturno delo hvaležno oddolžimo.

sledu s pozorišča, ali pa da pričaramo na pozorišče osebo, ki jih prej tam ni bilo, prav tako razne predmete itd., na mestu, kjer je stala prej določena oseba, se pojavi naenkrat popolnoma druga oseba ali celo kaj drugega, in še več sličnih prizorov. Kako napravimo to? Pogoj, da se posreči takšen posnetek, je stabilno stojalo, na katerega pritrdimo filmsko kamero. Če snemamo osebo, ki prihaja proti nam, ter snemanje prekinemo, dokler ne izgine s pozorišča ter potem zopet nadaljujemo s snemanjem, se zgodi prav isto tudi pri predvajanju, samo strnjeno brez prekinitev. Oseba s pozorišča kar naenkrat izgine, kakor bi izpuhtela. Če postavimo točno na isto mesto, kjer je stala prejšnja oseba, drugo osebo, in obe sceni pri predvajanju strnjeno, doživimo čarovnijo, da se je ena oseba izpremenila v drugo. S tem trikom je mogoče napraviti še polno drugih najraznovrstnejših čarovnij: jezen človek seže n. pr. v zrak in naenkrat je v njegovi roki vrček penečega se piva. Ko hoče nastavit vrček na usta, da bi pil, se izpremeni vrček nenadoma v kamen ali kaj sličnega. Po iztegu roke prekinemo snemanje, igralec obdrži roko nepremično, dokler mu ne damo v roko vrček s pivom. Nato snemamo sceno z igralcem, ki drži ves razočaran v roki kamen.

Raznovrstne možnosti trik-snemanja bomo v naši rubriki ob priliki podrobneje opisali, za danes naj zadostujeta samo navedena trika. Možnosti najrazličnejših kombinacij in filmanja vseh mogočih domislekov imate že s tem več kot dovolj.

Naša društva

Začetniški in izpopolnjevalni fototečaj. — Fotoklub Ljubljana opozarja vse, ki so se za ta tečaj prijavili, da se prične predavanje v sredo, dne 17. novembra ob 20 v klubovnem lokalu za Mladiko. Do tega dne se prijavijo lahko še vsi, ki bi se tečaja radi udeleževali.

Skupinsko predavanje v Kranju bo 18. nov. ob 20 v kino dvorani Narodnega doma. Predavatelj Karlo Kocjančič iz Ljubljane. Tema: Po slovenskih dobrih in vseh.

FOTOAMATER

Razvijanje

Tehnika razvijanja pozitivov je v bistvu popolnoma enaka tehniki razvijanja negativov. Poleg tega so za razvijanje pozitivov uporabljivi skoraj vsi razvijalci, kakor jih uporabljamo v negativnem postopku. Nerabni so le razvijalci, ki radi povzročajo nastanek rumene mrene, in razvijalci, vsebujoči takšne substance, ki pobarvajo papir. Izbira razvijalcev je torej tudi v pozitivnem postopku zelo obsežna, toda le navidezno. Fotograf, ki stremi za optimalnim uspehom v pozitivnem postopku ter hoče imeti čiste beline v sliki, lep odtenek barve, prilagajajoč se motivu, ter preneša z negativno izsoto skalo v čim večjem obsegu, ima že manjšo izbiro.

Najbolj priporočljiv in priljubljen je metol-hidrohinonov razvijalec, ki ima vse lastnosti dobrega razvijalca za pozitivne. Po stopnji razredčenja razvija v prijetnem, bolj ali manj intenzivnem črnem tonu, nekatere vrste papirjev celo v rahlo modrikastem odtenku. Uporabljiv je večkrat, vendar postaja barva srebrove usedline po večkratni uporabi zaradi vedno večje množine bromkalija bolj in bolj neprijetno zelenkasta. Sočne črne in modrikaste črne tone dobivamo le v popolnoma svežem razvijalcu.

Navidezno je razvijanje pozitivov zelo enostavno in prav ta navidezna enostavnost je kriva, da je v amaterskih alumnih tako malo dobro izdelanih pozitivov. Medla, siva barva, neizrazitost in zaprta lepota tonsko bogate lestvice monohromne fotografije so značilne za večino fotomaterskih kopij in povečav. Vzrok leži največkrat v napačnem razvijanju, zlasti v napačnem razvijalcu. Običajno je to tako, da imajo naši amaterji v svojih temnicah le po en razvijalec: metol-hidrohinon! Ta razvijalec je univerzalna »župca« — izraženo strokovno in prav določeno v fotomaterskem žargonu. To »župca« uporabljajo za razvijanje negativov v končni fazi, kakor jo dobivajo v trgovini (največkrat jim točna stopnja koncentracije ni niti znana), in za razvijanje pozitivov, razredčeno tri-

do petkrat in do nezvesti izčrpano. Prav v tem delu pa leži glavna krivda neuspehov pri kopiranju in povečavanju.

O pravilnem razvijanju negativov smo se že pogovorili in ugotovili, da ni vseeno, s kakšnim razvijalcem razvijamo. Ugotovili smo med drugim tudi to, da vpliva na značaj negativna tudi koncentracija razvijalca. Nekaj podobnega je pri razvijanju pozitivov, pri katerem pa je koncentracija še večjega pomena, kakor pri razvijanju negativov. Dočim je pri negativu barva srebrove usedline bolj posttranskega pomena, ima pri pozitivih sličen pomen, kakor jo ima barva v slikarstvu. Če ni izdelana kopija ali povečava v lepem, sočnem in izrazitem črnem ali modrikasto črnem tonu, je neuporabna. Če tudi je motivno odlična, takšne tone pa dobivamo le v svežih in zadostno koncentriranih razvijalcih. Mnogo je amaterjev, ki tega ne vedo ali ne upoštevajo in razvijajo v zmoti, da morajo biti razvijalce za papirje bolj razredčen kakor razvijalce za razvijanje negativov. Če bi se enkrat potrudili in primerjali predpis metol-hidrohinonovega razvijalca za negativne s predpisom istega razvijalca za razvijanje papirjev, bi se začudili. Ugotovili bi namreč, da je koncentracija razvijalca za razvijanje pozitivov močnejša od koncentracije razvijalca za razvijanje negativov. Nekoliko šibkejšo koncentracijo smemo uporabljati le za razvijanje takšnih papirjev, katerih svetlobna plast vsebuje večjo množino srebra. Vzemimo za primer metol-hidrohinonov razvijalec v predpisu, kakor ga navaja Windisch v svojem priročniku.

Za razvijanje negativov: 1000 cm vode, 8 g hidrohinona, 6 g metola, 120 g natr. sulfita krist., 80 g pepelike, 3 g bromkalija. Razredčenje 1:3 do 1:6.

Za razvijanje pozitivov: 1000 cm vode, 16 g hidrohinona, 4 g metola, 200 g natr. sulfita krist., 60 g pepelike, 10 g bromkalija. Razredčenje 1:1.

Razlika v koncentraciji med obema razvijalcema je dovolj očitna.

Nedeljski sport

Jesenski del drž. nogometnega prvenstva končan

Danes je bil zaključen jesenski del državnega nogometnega prvenstva. Zdjaj bo preko zime do marca meseca mir. Takrat se bodo klubi spet spopadli — nekateri za naslov državnega prvaka. Devet kol je za nami, devet pa jih še čaka. Kdo bo državni prvak, ali Hašk ali BSK? Oba se držita na vrhu tabele z enakim številom točk (15); BSK je trenutno na drugem mestu zaradi slabše goaldifference. Oba sta za pet točk pred svojimi najbližjimi konkurenti. Na dnu tabele počivata naš SK Ljubljana in zagrebška Concordia. Dasi ima Ljubljana samo šest točk, ji ni treba na pomlad gledati z obupanimi očmi v bodočnost. Danes se je v Beogradu držala prav odlično, zlasti drugi polčas, ko si je pomagala s tremi goli (enega sodnik ni priznal), BSK pa ji ni mogel zabiti nobenega več. Srečanje bi po informacijah moralo nehati neodločno (4:4), toda sodnik Neveklja je Ljubljano pripravil ob točko. Uspeh Ljubljane je velikega, za zdaj res še samo moralnega pomena; treba je namreč vedeti, da je BSK po predigri Haška z Jedinostvom pošteno napel vaje in nasul Ljubljani v mrežo pet golov. Šlo mu je za to, da bi potegnil v vodstvo in potisnil Haška na drugo mesto. BSK je zmagal nad Ljubljano s 5:3. V predtekmi so zagrebški akademiki (Hašk)

porazili Jedinstvo s 4:1. Jedinstvo je bilo prav šibko in ima dobre šanse za izpad iz lige. V Splitu sta Jugoslavija in Hajduk (moštvo sreče) remizirala — 2:2. V Zagrebu je Gradjanski katastrofalno namlatil Baska — 9:2. Res, prav treba je bilo v Ljubljani SK Ljubljani izgubiti bitko! Sarajevska Slavija je porazila slabo Concordijo s 3:1.

Stanje v tabeli je po zaključenem jesenskem delu prvenstva naslednje:

Hašk	9	7	1	1	25:10	15 točk
BSK	9	7	1	1	32:15	15 točk
Gradjanski	9	4	2	3	28:14	10 točk
Hajduk	9	3	4	2	19:19	10 točk
Slavija	9	4	1	4	13:14	9 točk
Jugoslavija	9	3	1	5	13:12	7 točk
Bask	9	3	1	5	18:21	7 točk
Jedinstvo	9	3	1	5	5:18	7 točk
Ljubljana	9	2	2	5	10:20	6 točk
Concordia	9	2	0	6	12:32	6 točk

Naša Ljubljana je za jesen ostala sicer na predzadnjem mestu, spomlad pa bo brez dvoma zlezla pred klube, ki so si za zimo po sreči nabavili točko več. Pomlad bo v sredini in na koncu tabele sploh še marsikaj spremenila!

BSK : Ljubljana 5 : 3 (5 : 1)

Hašk : Jedinstvo 4 : 1 (2 : 0)

Beograd, 14. novembra, m. Na podlagi sporazuma med BSK in Jedinostvom sta se obe današnji tekmi vršili na igrišču BSK. Prva tekma je bila določena za 12.15, pričela pa se je šele pet minut pred 13. Češkoslovaški sodnik g. Jerhot ni prišel pravočasno na igrišče. Zakasnil se je zaradi tega, ker ga ni prišel nikdo od sodniškega zbora počakati na postajo in ni vedel, kdaj se točno prične tekma. Za njegov sprejem na postaji je bil odrejen član vodstva SK Jedinstva in mednarodni sodnik Bora Vasiljević, ki ni smatral za potrebno, da bi poiskal gosta sodnika, ki ga je na postaji čakal. Ta slučaj moramo odločno obsojiti in bi bilo pričakovati, da bo pristojni sodniški zbor poklical takega sodnika v drugem polčasu.

Ko se je pričela prva tekma, je bilo na igrišču okrog 1600 gledalcev. Občinstvo je pa stalno prihajalo in ob pričetku druge tekme ga je bilo okrog 7000. Tekma med Haškom in Jedinostvom ni bila posebno zanimiva. Hašk je bil tehnično izvrsten, Jedinstvo pa je bilo daleč slabše kot pa običajno. Jedinstvo je imelo polno slabih igralcev, ki so zakrivila današnji poraz. Bilo je prvih deset minut prvega polčasa in prvih deset minut drugega polčasa nadmočno. Ves ostali del igre pa je pripadal Hašku, ki je z današnjo zmago ostal prvi na prvenstveni tabeli. Haškovi štiri goli so padli v deseti in 44. minuti prvega ter 13. in 39. minuti drugega polčasa. Častni gol za Jedinstvo je v 24. minuti zabil Sekolčić. Izid je realen.

Nato se je pričela glavna tekma med BSK in Ljubljano, ki se je končala s 5:3 (5:1). Takoj moramo poudariti, da je bila igra Ljubljane izvrstna v druge polčasu.

Moštvo Ljubljane: Pogačnik, Hassl, Bertonec, L. Žitnik, Janez (Pupo), Boncelj, Janežič, Pupo (Slapar), Lah, Slapar (Janez), Tičar.

Moštvo BSK: Mrkušić, Dubac, Vukčević, Lechner, Stevočič, Knežević, Glisović, Marjanović, Valjarević, Vujadinović, Podhrasky.

Sodil je zelo elabo in v našo škodo sodnik g. Neveklja iz Subotice.

Gole so dali za BSK v prvem polčasu: v 20. minuti Valjarević, v 29. minuti Vujadinović, v 30. minuti Podhrasky, v 35. minuti Marjanović, v 40. minuti Vujadinović.

Za Ljubljano je v 42. minuti prvega polčasa zabil gol Janežič, v 1. minuti drugega polčasa avtogol BSK po Vukčeviću, tretji gol pa je v 10. minuti drugega polčasa dosegel Janez.

Kratek poteka igre:

Začetni udarec ima Ljubljana in preide takoj v napad po Tičarju. Protinapad BSK se konča v avtu. Naši igralci naglo popuščajo. BSK prevzema igro v svoje roke. Sledi napad za napadom na naša vrata, kar močno razburja našo obrambo, ki je bila topot nesigurnosti in je slabo odbijala žogo. Kriška vrata nima pravega voditelja. V 20. minuti Boncelj pušča Glisovića samega, ki nevarno prodira, centrira in Valjarević iz dveh metrov neubranljivo pošlje v mrežo. BSK stalno napada. Naša obramba, zlasti pa Pogačnik, ima polne roke dela. V 29. minuti Hassl ustavi žogo z roko na 16 m liniji. Strelja Stevočič našo obrambo za hrbet. Žogo prevzame Vujadinović in neubranljivo strelja v gol. V 30. minuti ima BSK tretji kot proti Ljubljani, ki ga Podhrasky izvrstno strelja pred sam gol. Pogačnik pa, namesto da bi žogo odbil v polje, jo da v gol, ker je bil pri tem fauliran od Vujadinovića. Sodnik je kljub temu priznal gol. BSK stalno napada, medtem ko Ljubljana brani. V 37. minuti Marjanović neovirano povisuje iz 25 m v 4.0. Naši menjajo postavo. Pupo gre za centerhalfo, Janez v levo zvezo in Slapar na desno zvezo. V 40. minuti radi neodločnosti naše obrambe Vujadinović zvišuje v 5.0. Naši se nekoliko popravijo. Opaža se prisotnost Pupa v obrambi. V 42. minuti lep napad naših po Tičarju, ki centrira, in Janežič lepo strelja v gol in doseže 5:1.

V prvem polčasu je Ljubljana vodila samo prvih petnajst minut in zadnjih pet minut. Ljubljana je pokazala nekaj lepih potez, vendar ni nihče pričakoval, da se bo prvi polčas končal s takim izidom. Grešila je največ obramba, ker Janez ni dorastel za centerhalfo proti takemu napadu, kot je bil BSK-ov. Napad BSK je bil odličen.

Drugi polčas: Takoj v prvi minuti napade Ljubljana. Branilec faulira Tičarja. Prosti strel strelja Boncelj iz 40 m daljave pred gol. Vukčević čisti v lastno mrežo. Stanje 5:2. V 3. minuti bi lahko Janežič lepo popravil, toda njegov strel gre čez prečko. Janežič spet izšli kot. Strelja Janežič tako dobro, da mora Mrkušić ponovno braniti v kot. Strelja ponovno Janežič, prav tako lepo Lahu na glavo, ki pošlje v mrežo, toda sodnik tega gola ne prizna, češ da je Lah predhodno fauliral, kar pa ni res. V 10. minuti so naši ponovno v napadu. Tičar strelja skozi noge obrambe, Mrkušić odbija žogo. V gneči, ki nastane, pride Janez do žoge in ostro strelja v mrežo: 5:3.

Občinstvo je naravnost presenečeno zaradi

Šahovski dvoboj Maribor - Gradec

Mariborčani zmagali z 8 1/2 : 3 1/2 - Partija Pirc: Spielmann neodločena

Maribor, 14. novembra.

Današnja z dežjem in snegom zamočeno dolgočasno nedeljo je oživil Mariborski šahovski klub z zanimivo prireditvijo dopoldne in popoldne v spodnji kazinski dvorani. Tam se je odigral dvoboj med Mariborskim šahovskim klubom in šahovskim prvacom avstrijske Štajerske, graškim klubom »Blau-Weiss«, v okvirju tega dvoboja pa se je bil še zanimivejši spopad, in sicer med obema velemojstrima, našim prvacom Vasjo Pircem in avstrijskim prvacom Spielmannom.

Turnir se je pričel zjutraj ob 9 na 12 deskah, na trinajsti pa igrata oba velemojstra. Pred pričetkom turnirja je graške goste pozdravil predsednik Mariborskega šahovskega kluba ravnatelj Golouh, zahvalil se mu je pa najstarejši graški šahist S. Weiss ter je nato izročil Mariborskemu šahovskemu klubu častno darilo — lepo izdelan model znanega stolpa z uro na graškem gradu. Tajnik MSK prof. Sila je nato obrazložil pravila igre. Igra se od 9 do 12 ter od 3 do 5. Nedokončane partije bosta po zaključku turnirja ocenila oba velemojstra. Vsak igralec mora napraviti na uro 18 potez.

Za prireditev je vladalo veliko zanimanje ter je bila dvorana neprestano polna vnetih šahistov, ki so kibicirali zlasti partijo obeh velemojstrov. Njuno igro so sprti ponazorjevali na veliki stenski šahovski deski; na ta način so vsi v dvorani lahko zasledovali potek zanimive igre, miza obeh mojstrov pa je bila znatno razbremenjena.

Spielmann je kot bel prišel s kraljevim kmetom, Pirc pa se je branil s sicilijansko obrambo. Pirc je dosegel nekoliko boljše pozicije, pozneje pa je Spielmann izenačil in se je partija po 28 potezah končala neodločno. Partija je trajala štiri ure.

Mariborski šahovski klub je proti graškemu šahovskemu klubu »Blau-Weiss« zmagal v razmerju 8 1/2 : 3 1/2. Zmagali so: Od Mariborskega šahovskega kluba prof. Stupan nad Pruckerjem, Mesiček nad Seidlom, dr. Gabrovšek nad Afritsem, Ostanek nad Weissom O., inč. Prek nad Goldbergom, Kukevec nad Rosenbruchom, Stojšek nad Birmannom in Strniša nad Ramusehem, dočim

Mariborski sport

Maribor, 14. novembra.

ZELEZNIČAR : ISSK MARIBOR 4 : 3 (2 : 2)

Današnja prvenstvena tekma je bila za oba kluba izredno važna in je prinesla v resnici lep sport. Kljub mehkuju in blatnemu terenu sta obe moštvi razvili silno živahno in hitro igro, ki je številne gledalce popolnoma zadovoljila. Pred tekmo je upravni odbor Zelezničarja počastil svoja zasluzna člana Frangeša II. in Ronjaka, ki sta oba pri tej priliki odigrala že 300 tekmo za svoje barve, ter jima izročil dragoceni spominski darili. Pavlin pa je kot najboljši strelec Maribora prejel lep pokal.

Potek igre je bil naslednji:

Ze v prvi minuti Maribor energično napade in zabije gol. Kmalu se je igra izenačila in napadi so se menjali. Maribor je prenesel igro na tri, ki je v kratkih pasovih kombiniral in predvajal zares lep nogomet, ki pa ni prinesel uspeha na razmočenem in mehkelem terenu. V 23. minuti napaka obrambe Maribora, ki jo Pavlin spretno izkoristi in izenači 1:1. Nato kot z leve proti Zelezničarju. Krasno streljano žogo ujame Miloš z glavo in jo plasira v gol 2:1 za Maribor. V 37. minuti preigra Pavlin pasivno obrambo Maribora in izenači 2:2. V drugi polovici je Maribor vidno popustil. Krilec se držijo preveč v obrambi, zaradi česar napad ne dobiva žog. Zelezničar ostro napada ter gre več žog čez gol ali pa jih ubrani vratar. V 15. minuti lepa kombinacija Duško-Miloš. Vratar Zelezničarja teče iz gola. Miloš pa mimo njega in zviša na 3:2 za Maribor. Deset minut potem pobegne Pavlin obrambi Maribora in spet izenači na 3:3. Obe moštvi se z vsemi silami trudita, da si priboriata zmago. Sledilo je par medsebojnih »nežnosti«, ki pa jih je sodnik spretno pomiril. V 34. minuti je obramba Maribora spet pogrešila in je Pavlin zvišal na 4:3. Gledalec je bilo okrog 800. Sodil je g. Jelenič iz Zagreba dobro.

V Cakovcu je igral

ČAKOVEČKI SK — RAPID (MARIBOR) 3:0 (1:0)

Pred maloštevilnim občinstvom je na zelo slabem terenu moral Rapid pustiti dve točki domačinom, ki imajo zdaj najboljšo upanje, da se plasirajo na eno izmed prvih mest na tabeli. Pri Rapidu je bil spet napad najslabši del moštva. Sodil je g. Veble iz Celja.

V Murski Soboti sta igrala

MURA : GRADJANSKI (ČAKOVEC) 6:0 (5:0)

Gostje so podlegli z že tradicionalnim rezultatom, ki pa bi bil sigurno še večji, če ne bi sodnik g. Hobacher iz Celja v 7. minuti drugega polčasa igro prekinil.

Teško-atletski večer v Mariboru

Maribor 13. novembra.

V veliki dvorani pivovarne Union je priredil tukajšnji Pekovski športni klub dvoboj rokoborcev in boksarjev z zagrebškim teško-atletskim klubom Herkules. Organizacija je bila zelo dobra. Točke so se vrstile druga za drugo brez nepotrebnih odmorov. Tudi tehnična stran izvedbe je brezhibno funkcionirala.

Pekovski SK je proti renomiranim nasprotnikom dosegel prav lep uspeh. Boks je izgubil z razliko 6:3, rokoborbo pa 6:2 za Herkules.

Najprej je bil na soroedu boks. Prva sta nastopila mlada domačina Meglič in Fajdiga v ekshibicijski borbi, ki se je končala neodločno. Kot prvi par v dvoboju sta nastopila v kategoriji muhe Badel (HZ):Seneković (PM). Borba je bila zelo živa, ter se je končala neodločno.

Drugi par: kategorija lahka. V zanimivi borbi je Krpič (HZ) po točkah zmagal nad premalo rutiniranim Gojsnikom (PM).

Tretji par: welter kategorija. Tu je zaslužen zmagal domačin Pitner nad zelo dobrim Mihelinom (HZ) po točkah. Pitnerju se pozna, da ima za seboj že veliko težkih bojev. Izredno oster boj je bil v srednji kategoriji med domačim prvacom Štrukljem in izvrstnim Tomičem (HZ). Ta nastop je bil najboljši celega večera. Štrukelj je hotel že v prvem kolu pridobiti naskok, toda njegove energične napade je znal Tomič zelo uspešno zaustavljati v objemih. V drugem kolu je Tomič imel malo premoč, dočim je tretje sigurno pripadlo zopet Štruklju. Neodločen rezultat v glavnem odgovarja močem obeh borec.

je partija Bien : Weiss S. izpadla remis. Dr. Lipaj je izgubil proti Altmannu, Lobkov proti Singerju in Lukež proti Kandlu. Igra je trajala od pol 10 do pol 2 ter od 3 do pol 5. Vodja turnirja je bil prof. Sila.

Po končani igri se je prof. Sila kot tajnik Mariborskega šahovskega kluba zahvalil gostom za lepo prireditev, v imenu gostov pa je njihov vodja Samuel Weiss izrekel toplo zahvalo Mariborskemu šahovskemu klubu. Zvečer je bil v spodnji kazinski dvorani banket, na katerem so Mariborčani izročili graškim šahistom lepo spominsko plaketo. Izrečenih je bilo par pozdravnih govorov, nakar so se gostje vrnili z avtobusi v Gradec.

Goriški šahisti vrnili obisk Celjanom

Celje, dne 14. nov. 1937.

Danes so vrnili številni šahisti iz lepe sončne Gorice obisk Celjskega šahovskega kluba, ki je bil 5. septembra v Gorici in častno zmagal s 6:4. Revažno prireditve, katere pokroviteljstvo je prevzel celjski mestni župan g. Mihelič, je vodil prav spretno g. Branko Kosmač. Revanžna tekma je bila na 10 deskah. Pri celjskih šahistih je manjkalo nekaj glavnih igralcev. Salon, kjer so šahisti igrali, je bil nabito poln šahistov, ki so nestrpno čakali končnega rezultata. Po 4-urnem interesantnem boju so Celjani zmagali s 6:4 točkami. Inž. Sajovic je igral proti priznanemu tržaškemu šahovskemu mojstru, veleposestniku Alimondu, in sicer remis (vsak pol točke). Prav tako je bil remis med Diehlom Brankom in inž. Oppier Ermandom, direktorjem tehničnega oddelka iz Gorice. V postavah: Skitek Mirko 1: univ. prof. dr. Fabijani Maksimilijan 0, Modic Kazimir 1: prof. Pavlin Maksimilijan 0, Fajs Mirko 1: Ursi Peter 0, Koemur Tine 1: Vidali Avrelj 0, Dobrajc A. 1, Resher Fr., upokojeni major, 0, je Celjski šahovski klub častno zmagal. Od Goričanov so dobili Luisi Locardo 1, Nikoloz Anton 1, Piccini Alfonz 1 točko. Celjskemu šahovskemu klubu k tako častni zmagi in uspehu iskreno čestitamo; gostom pa ključemo: Se na svidenje v Celju!

Zadnji par (teška kategorija) sta tvorila Vranarič (HZ) in Jevšenak (PM). Zagrebčan je vehementno napadal in s tem spravil domačina precej iz koncepcije. Pogrešali smo državnega prvaka Ipvaca.

V drugem delu večera — rokoborbi — sta kot prvi par nastopila domačina, znani jugoslovanski reprezentant Pircher in Plohl. Zagrebčan namreč niso imeli s seboj nasprotnika za Pirherja ter je PSK radi tega izgubil sigurne točke. Pirher je pokazal odlično formo ter že v 3 min. potisnil svojega protivnika na lopatice.

Prvi par dvoboja sta tvorila v peresni kategoriji: Merla (HZ) in Kemperle (PM). Merla je bil boljši borec in je v 20 min. zmagal po točkah. Tudi drugi par (lahka kategorija) Pongrac (HZ) in Kosič (PM) je prinesel zmago hitrejšemu Zagrebčanu s tušem v 14 min. Tretji par (welter kategorija): De Lucca, (HZ): Cokan (PM), izredno ostrba borba v kateri je silno močni De Lucca v 2 min. presenetil nasprotnika ter ga tussiral. Čast Mariborčanov je rešil Fišer, ki je v srednji kategoriji, sicer samo po točkah, zmagal nad známim Ujakovičem.

Ljubljanska kronika

Ljubljansko in okoliško občinstvo opozarjamo na koncert Glasbene Matice ljubljanske, ki bo drevi v proslavo Antona Foersterja. Anton Foerster je bil eden naših najpodožitejših skladateljev, skor 50 let je s pesmijo budil in dramil naš rod, skrbel za pravilno glasbeno vzgojo naše mladine, saj so celi rodovi, ki so obiskovali ljubljanske srednje šole, uživali pri njem glasbeni pouk. Ni bilo koncerta, na katerem ne bi bil zastopan s kakim moškim ali mešanim zborom naš slavljencec. Tudi nočjo se izvajajo izključno le njegova dela, med drugim tudi Turki na Slevici za soli, zbor in orkester in dolžnost naša je, da se ozovemo vabilu Glasbene Matice v največjem številu ter tako počastimo spomin enega najvažnejših naših glasbenokulturnih delavcev. Pravijo, da narod, ki svojih velmož ne slavi, jih tudi vreden ni. Za koncert so določene razmeroma nizke cene od 30—12, stojišča po 7 in 5 din, vsega je še dovolj na razpolago v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Vodstvo po razstavi Subiev. Včeraj dopoldne je vodil po razstavi cerkvenih del Janeza in Jurija Šubica msgr. Viktor Steska in na njemu lasten umljiv, kramljoč način vodil precejšnjo družbo obiskovalcev mimo znamenitih umetnin, ki visijo v glavni dvorani Narodne galerije. Ob posameznih delih je neopazno dajal tudi pouk k pravilnemu gledanju in umevanju del, označil je razmere, v katerih je umetnik živel, ko je ustvarjal, in vpletal vmes zanimive življenjske zgodbe. Nato so šli obiskovalci v Jakopičev paviljon, kjer je vodil ob razstavi svetnih del imenovanih umetnikov upravitelj Narodne galerije g. Zorman. V kratkem uvodu je nakazal položaj Subiev v razvoju slovenske umetnosti ter zlasti poudaril, da imamo šele zdaj pravi pregled njunega dela in tako dobro osnovo, iz katere naj čim prej zrastejo Zbrana dela Šubiev izpod znanstveno-umetnostnega peresa. — Volstva po tej razstavi bodo vse čas trajanja razstave, pa opozarjamo javnost nanje.

Mariborski drobiž

Maribor, 14. novembra.

Fantovski odsek II. Jutri, v ponedeljek ob 8 zvečer bo v dvorani, Aleksandrova cesta 6, redni sestanek odseka.

Selniški vlomilec aretiran. Mladi, 25 letni najnovejši selniški občan Ivan Wuntara, katerega so izgnali Avstrijci iz Brucka ter je bil poslan v svojo domovinsko občino Selnico, je pa že v prvi noči izkazal svoje znanje z vlomom v občinsko pisarno, se ni dolgo veselil svojega plena. Po vlomju je pobegnil v Avstrijo, kjer so ga pa na obvestilo selniških orožnikov aretirali. Prijeli so ga v Ebliswaldu ter so našli pri njem skoraj še ves denar. Wuntara se je v Avstriji zelo neprevidno obnašal ter je poskusil v prvi gostilni onkraj meje zamenjati vse uplenjeni denar v avstrijske šillinge. Na ta način ni bilo teko avstrijskim orožnikom priti mu na sled. Sedaj ga bodo izročili našim oblastem.

Vso obleko so mu ukradli. Ključavničar drž. žel. Anton Čevna je prijavil policiji, da so mu tatovi odnesli vso njegovo obleko ter so ga oškodovali za 2500 din.